

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

директор коледжу

В.В. Горшков

05.09.2022 року

ОСНОВИ ПРАВА

(назва навчальної дисципліни)

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

підготовки фахових молодших бакалаврів

(назва освітньо-кваліфікаційного рівня)

Галузі знань 18 Механічна інженерія
спеціальності: 131 Прикладна механіка
за освітньо-професійною програмою “Технічне обслуговування і ремонт
підприємств гірничо-збагачувального комплексу”

2022 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: відокремлений структурний підрозділ
“Тірничо - електромеханічний фаховий коледж Криворізького національного
університету”

УПОРЯДНИК: Ольга Федорович спеціаліст першої категорії

Розглянута та схвалена на засіданні циклової комісії суспільних дисциплін
Протокол № 1 від 01.09.2022 р.

Голова циклової комісії Олександр ГОРБУЛЯ

Обговорено та рекомендовано до затвердження методичною радою коледжу
Протокол № 1 від 05.09.2022 р.

Методист коледжу Наталя КОБИЛЯНСЬКА

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Демократизація суспільних відносин сприяє підвищенню активності особи як суб'єкта цих відносин, а тому й вимагає глибокого розуміння нею процесів, що відбуваються у суспільстві, їх сутності, особливостей організації, функціонування та керування ними.

Усе це зумовлює особливу актуальність вивчення державно-правових явищ, які є одним із провідних засобів впорядкування відносин у суспільстві, і саме цим зумовлене введення у систему загальноосвітньої підготовки курсу "Правознавство".

1. Метою курсу є формування системного уявлення у студентів про державу та право як основні засоби впорядкування суспільних відносин та вміння використовувати їх у практичному житті.

1.2 Завданнями, реалізація яких забезпечує досягнення зазначеної мети, є:

1) ознайомити студентів з основами теорії держави та права і на цій основі сформувати їхнє уявлення про державно-правові реалії України;

2) поглибити знання студентів про виникнення, типи та форми держави, історію розвитку української державності, сучасну українську державу та її органи;

3) поглибити знання студентів про соціальні норми, сформувати системне уявлення про правові норми, галузі права, правовідносини, правопорядок, правопорушення та юридичну відповідальність;

4) сформувати системне уявлення про способи підтримання правопорядку, механізми захисту прав і свобод;

5) виховувати переконаність у необхідності дотримання правових норм, непримиренність до протиправної поведінки;

6) виробити у студентів вміння аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;

7) формувати навички діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях;

8) сформувати вміння використовувати набуті знання у практичному житті тощо.

З урахуванням змісту сучасної системи знань про державно-правові явища та особливостей організації навчального процесу курс "Основи Права" складається з трьох модулів:

м. 1. Основи теорії держави, права та правовідносин;

м. 2. Основи публічного права України;

м. 3. Основи приватного права України.

У першому модулі розкривається загальнотеоретична характеристика держави і права як соціальних явищ, а другий і третій присвячені характеристиці української держави та її правової системи.

Міждисциплінарні зв'язки: Громадянська освіта, всесвітня історія, історія України, соціологія, філософія, культурологія, політологія.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми

Студенти повинні знати:

- основи теорії держави і права;
- теорії утворення, типи та форми держави;
- історію розвитку української державності, сучасну українську державу та її органи;
- зміст основних галузей права;
- основи правовідносин та юридичної відповідальності;
- конституційний статус громадян України, механізми захисту прав і свобод людини.

Студенти повинні уміти:

- аналізувати суспільно-політичні події, користуватися правовими актами, юридичною літературою;
- діяти згідно з нормами права у конкретних життєвих ситуаціях;
- використовувати набуті знання у практичному житті.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основи теорії держави, права та правовідносин.

- 1.1. Загальна характеристика держави і державної влади.
- 1.2. Особа, суспільство, держава
- 1.3. Поняття і загальна характеристика права.
- 1.4. Поняття і структура правової системи.
- 1.5. Правовідносини.
- 1.6. Правопорядок, правопорушення, юридична відповідальність.

Змістовий модуль 2. Основи публічного права України.

- 2.1. Основні права, свободи і обов'язки громадян України.
- 2.2. Особливості організації державної влади і місцевого самоврядування.
- 2.3. Основи адміністративного права.
- 2.4. Кримінальне право.
- 2.5. Фінансове право.
- 2.6. Екологічне право.

Змістовий модуль 3. Основи приватного права України

- 3.1. Цивільне право.
- 3.2. Сімейне право.
- 3.3. Житлове право.
- 3.4. Земельне право.
- 3.5. Трудове право.

Орієнтовний тематичний план навчального курсу

№	Назва розділів і тем	Кількість годин			
		В с ь о г о	л е к ц і ї	с е м і н а р и	с а м о с т і й
I	Основи теорії держави, права та правовідносин.	16	8		8
	Вступ. Загальна характеристика держави і державної влади. Поняття і види суспільних відносин та особливості їх впорядкування у додержавний період. Теорії виникнення держави. Поняття і ознаки держави. Функції держави. Особливості державної влади.	3	2		1
	Особа, суспільство, держава. Загальна характеристика понять “людина”, “індивід”, “особистість”, “особа” і “громадянин”. Особливості взаємовідносин особи і суспільства. Особливості взаємовідносин особи і держави. Поняття та ознаки правової і соціальної держави.	2			2
	Поняття і загальна характеристика права. Соціальні норми: поняття, види. Поняття і ознаки права. Право і мораль. Функції права. Джерела та форми права: поняття і види. Правові акти.	3	2		1
	Поняття і структура правової системи. Поняття системи права. Галузі права, правові інститути. Правові норми: ознаки, структура. Система права і система законодавства	2			2
	Правовідносини. Поняття, види, склад правовідносин. Суб’єкти права та правовідносин. Особливості правосуб’єктності фізичних і юридичних осіб. Об’єкти і зміст правовідносин. Підстави виникнення, зміни і припинення правовідносин.	2	2		
	Правопорядок, правопорушення, юридична відповідальність. Правопорядок як складова суспільного порядку. Поняття і гарантії законності. Поняття правосвідомості. Поняття правопорушення та його склад і види. Поняття, ознаки і підстави юридичної відповідальності; обставини, що її виключають. Види юридичної відповідальності.	4	2		2
II	Основи публічного права України.	20	14		6
	Основні права, свободи і обов’язки громадян України. Поняття і загальна характеристика прав, свобод і обов’язків людини і громадянина. Міжнародні стандарти у сфері прав людини. Загальна характеристика прав, свобод і обов’язків громадян України. Гарантії та механізми захисту прав і свобод: поняття і види.	4	2		2
	Загальні засади організації державної влади в Україні. Референдум і вибори як способи безпосереднього волевиявлення народу. Верховна Рада України. Президент України. Органи державної виконавчої влади України. Кабінет Міністрів. Центральні та місцеві органи виконавчої влади. Місцеве самоврядування. Органи судової влади. Правоохоронні органи України.	6	6		

	Основи адміністративного права. Загальна характеристика адміністративного права. Суб'єкти адмін. права. Державна служба. Адміністративний проступок. Підстави адміністративної відповідальності. Адміністративні стягнення.	2	2		
	Кримінальне право. Загальна характеристика кримінального права. Поняття злочину, склад злочину. Види злочинів. Стадії скоєння злочину. Співучасть у злочині. Поняття, ознаки і підстави кримінальної відповідальності. Обставини, що пом'якшують та обтяжують відповідальність. Види кримінальних покарань.	4	4		
	Фінансове право. Загальна характеристика фінансового права. Бюджетна система України. Система оподаткування. Платники податків, їхні права та обов'язки. Види податків і зборів. Відповідальність за порушення фінансового законодавства.	2			2
	Екологічне право. Загальна характеристика екологічного права. Екологічні права і обов'язки громадян. Використання природних ресурсів. Права і обов'язки власників природних ресурсів та природокористувачів. Червона книга України.	2			2
III	Основи приватного права України	22	12		10
	Цивільне право. Загальна характеристика цивільного права. Особливості цивільної правосуб'єктності фізичних та юридичних осіб. Право власності: поняття, зміст. Види власності. Підстави набуття і припинення права власності. Поняття і значення строків позовної давності. Поняття і умови дійсності правочинів. Цивільні договори. Поняття спадкового права. Порядок спадкування. Підстави цивільно-правової відповідальності.	6	6		3
	Сімейне право. Загальна характеристика сімейного права. Умови і порядок укладення та припинення шлюбу. Особисті та майнові права і обов'язки подружжя, батьків і дітей.	2	2		
	Житлове право. Загальна характеристика житлового права. Право громадян на житло: зміст і способи реалізації. Договір житлового найму.	2			2
	Земельне право. Загальна характеристика земельного права. Види земель в Україні. Форми та суб'єкти права власності на землю. Способи набуття та припинення права власності на землю. Користування землею: поняття, суб'єкти, види. Права і обов'язки власників земельних ділянок і землекористувачів.	2			2
	Трудове право. Загальна характеристика трудового права. Трудовий договір: поняття, зміст, форма, строк, порядок укладення. Особливості прийому на роботу неповнолітніх. Припинення трудового договору: поняття, підстави. Поняття і види робочого часу та часу відпочинку. Поняття трудової дисципліни і обов'язки працівника. Відповідальність за порушення трудового законодавства: поняття, підстави, види. Дисциплінарні стягнення: поняття, види та порядок їх накладення і зняття. Матеріальна відповідальність працівників.	4	6		3
	Загальна кількість годин на вивчення дисципліни	60	36		24

В робочому навчальному плані навчальний заклад розподіляє загальний обсяг годин на аудиторні та самостійну роботу (40%).

3. Рекомендована література

Базово-нормативні документи

1. Конституція України.
2. Кодекс України про адміністративні правопорушення.
3. Цивільний кодекс України.
4. Сімейний кодекс України.
5. Кодекс законів про працю України.
6. Карний кодекс України.
7. Житловий кодекс України
8. Земельний кодекс України.
9. Закон України “Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку в Україні” .
10. Закон України “Про вибори народних депутатів України”.
11. Закон України “Про охорону навколишнього природного середовища”.
12. Концепція національної школи. – К.: Освіта, 1992.
13. Концепція профільного навчання в старшій школі // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 2003. – № 24.
14. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа) // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 2002. – № 2.
15. Україна, XXI століття. Державна національна програма “Освіта”. – К., 1992.
16. Державний стандарт базової і повної середньої освіти // Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України. – К.: Педагогічна преса, 2004. – № 1-2.

Додаткові підручники та навчальні посібники

1. Наровлянський О.Д. “Правознавство”. Підручник. К.2010р.
2. Прокопенко В.І. “Трудове право”. Курс лекцій. К.1996р.
3. Шпиталенко Г.А. Шпиталенко Р.Б. “Основи правознавства”. Навчальний посібник. К.2004р.

Інтернет сайти

1. Інтернет ресурс www.kgemt.org.ua.
2. nndiyvi@ukr.net

Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік

4. **Засоби діагностики успішності навчання:** тематичне опитування, письмові творчі роботи, самостійні відповіді на запитання, тести, реферати, повідомлення

Оцінка навчальних досягнень студентів

Об'єктом оцінювання в даному курсі є правові знання, а також загальна компетентність учня, вміння вести пошук і аналізувати правову інформацію та конкретні життєві ситуації, вміння чітко сформулювати та обґрунтувати власну думку, участь у дискусіях, комунікативні здібності та володіння практичними навичками, емоційно-ціннісне ставлення до державно-правових реалій.

Загальними завданнями оцінювання є: визначення рівня навчальних досягнень учнів; стимулювання мотивації учнів до отримання знань; визначення рівня здібностей учнів; визначення потреби учнів у додатковому навчанні; виставлення оцінки (в балах).

Оцінювання процесу та результатів вивчення основ правознавства вимагає розробки та дотримання вчителем чітких, ясних і відомих учням критеріїв, відповідно до яких виставляється оцінка і використання при цьому таких методів, як: усне опитування, тестування, оцінка виконання творчих завдань та розв'язання правових ситуацій, оцінювання "участі в діяльності", самооцінювання, взаємооцінювання.

Орієнтовні критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

Рівні навчальних досягнень

здобувачів освіти **Бали**

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти

1. *Початковий* 1 здобувач освіти має уявлення з визначеної проблеми, за допомогою вчителя може розпізнати окремі поняття, що стосуються програмного матеріалу

2 здобувач освіти намагається відтворити окремі поняття, за допомогою вчителя або з використанням підручника володіє елементарними знаннями за програмою; обирає правильний варіант відповіді з двох запропонованих (на рівні "так – ні")

3 здобувач освіти відтворює окремі поняття; називає окремі державно-правові реалії; за допомогою підручника фрагментарно визначає їхні ознаки

2. *Середній* 4 здобувач освіти з використанням підручника дає визначення окремих понять, називає та неповно характеризує ознаки державно-правових реалій

5 здобувач освіти самостійно дає визначення окремих понять, називає та неповно характеризує ознаки державно-правових реалій; з використанням підручника відтворює навчальний матеріал.

6 здобувач освіти самостійно, але неповно відтворює навчальний матеріал; за допомогою вчителя аналізує державно-правові реалії; наводить приклади; намагається робити окремі висновки

3. *Достатній* 7 здобувач освіти самостійно і послідовно відтворює навчальний матеріал; розкриває суть понять; формулює неповні висновки

8 здобувач освіти відповідає на поставлені запитання; дає порівняльну характеристику державно-правових реалій; намагається виявляти причинно-наслідкові зв'язки; з допомогою вчителя розв'язує типові правові ситуації

9 здобувач освіти вільно відповідає на поставлені запитання; самостійно розв'язує типові правові ситуації; чітко формулює висновки

4. *Високий* 10 здобувач освіти обгрунтовано відповідає на запитання, передбачені навчальною програмою; самостійно аналізує і розкриває суть державно-правових реалій, узагальнює, систематизує, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; робить логічно побудовані та обгрунтовані висновки; розв'язує правові казуси

11 здобувач освіти логічно, усвідомлено оперує навчальним матеріалом у межах навчальної програми; самостійно аналізує і розкриває ознаки і функції державно-правових реалій; встановлює і обгрунтовує причинно-наслідкові зв'язки; самостійно користується правовими актами; робить логічно побудовані та обгрунтовані висновки

12 здобувач освіти виявляє міцні та глибокі знання за програмою, може вести дискусію з конкретного питання з використанням положень правових актів, виявляє особисту позицію щодо правових ситуацій, вміє їх розв'язувати, самостійно користується різними джерелами інформації; робить логічно побудовані та аргументовані висновки з посиланням на правові акти та інші джерела.